

بررسی نقاط ضعف درآمدهای مالیاتی در لایحه بودجه ۱۴۰۳

یک کارشناس مالیاتی از نقاط ضعف درآمدهای مالیاتی در لایحه بودجه سال آینده پرده برداری کرد.

به گزارش سایت خبری پرسون، با انتشار ارقام بودجه سال ۱۴۰۳ در روزهای اخیر، بازار تحلیل‌های مختلف از ارقام کلی بودجه و احکام مربوط به آن، حساسی گرم شده است. در این میان، افزایش درآمدهای مالیاتی نقل محافل خبری و کارشناسی بوده و حتی کاربران فضای مجازی نیز به این مسئله واکنش نشان داده‌اند. بررسی لایحه ارائه شده از سوی دولت نشان می‌دهد، رویکرد دولت به سمت افزایش درآمدهای مالیات‌ها حرکت کرده به گونه‌ای که برای تأمین نزدیک به ۶۰ درصد از کل منابع بودجه سال آینده که حدوداً ۱,۴۹۵ هزار میلیارد تومان برآورد شده، بر درآمدهای مالیاتی حساب شده است.

در این بین، علاوه بر افزایش چشمگیر درآمدهای مالیاتی در سال آینده، افزایش حقوق ۱۸ درصدی کارمندان در کنار ثابت ماندن سقف معافیت مالیاتی حقوق و دستمزد، بسیار خبرساز شده است. تا جایی که دولت مجبور به واکنش به این موضوع شد و روز گذشته سخنگوی دولت از افزایش سقف معافیت مالیاتی حقوق و دستمزد به ۱۲ میلیون تومان خبر داد.

اما با این حال، تمرکز دولت بر افزایش درآمدهای پایدار غیرنفتی در لایحه بودجه سال آینده، حکایت از رویکردی تازه در بودجه‌ریزی کشور و جلوگیری از مصرف درآمدهای سرمایه‌ای، به منظور هزینه‌های جاری دولت دارد.

گفتنی است، باتوجه به شرایط اقتصادی کشور و وجود تورم بالای ۴۰ درصد در سال‌های گذشته، تمرکز دولت بر افزایش درآمدهای مالیاتی، باید مبتنی بر شناسایی مؤدیان جدید، جلوگیری از فرار مالیاتی و ایجاد پایه‌های مالیاتی جدید باشد، نه افزایش میزان مالیات مؤدیان فعلی؛ مسئله‌ای که بر اساس اظهارات مسئولین سازمان امور مالیاتی و عملکرد این سازمان، به نظر می‌رسد در دستور کار دولت قرار دارد اما برخی کارشناسان مالیاتی با استناد به لایحه بودجه، نظر دیگری در این رابطه دارند.

بخشی از افزایش مالیات، ناشی از تورم است

در همین زمینه، علی ملک‌زاده، کارشناس امور مالیاتی در گفت‌وگو با خبرنگار اقتصادی خبرگزاری مهر، پیرامون درآمدهای مالیاتی در لایحه بودجه سال آینده گفت: در سال آینده درآمدهای مالیاتی نزدیک به ۵۰ درصد نسبت به سال جاری افزایش پیدا کرده که بخشی از آن ناشی از بالا رفتن میزان تورم کشور است، البته تورم سال جاری حدود ۳۰ تا ۴۰ درصد گزارش شده نه ۵۰ درصد.

وی ادامه داد: با افزایش قیمت خدمت یا کالای مورد فروش، به طور طبیعی درآمد افراد هم بالاتر رفته و به دنبال آن، درآمد مالیاتی ناشی از آن بیشتر می‌شود به عبارتی در چنین حالتی درآمد واقعی افراد بیشتر نشده؛ بلکه این افزایش ناشی از تورم بوده است؛ بنابراین افزایش درآمد مالیاتی هم به معنای فشار مالیاتی نبوده؛ بلکه در میزان مالیات دریافتی تورم هم دیده شده است.

لزوم اصلاح در سازوکار نرخ مالیات و معافیت‌ها در حقوق پله‌های پایین‌تر جامعه

ملک‌زاده با اشاره به برخی سازوکارها برای افزایش درآمدهای مالیاتی در بودجه سال آینده بیان کرد: بندی از لایحه بودجه در خصوص شناسایی و دریافت مالیات از حساب‌های با فعالیت تجاری است؛ ولی بخش دیگری از لایحه مالیات در بودجه قابل‌دفاع نبوده و نیاز به اصلاح دارد؛ مانند مالیات بر حقوق زیرا عمده حقوق‌بگیران جامعه درآمدهای پایین‌تری داشته و جز اقشار متوسط و کم‌درآمد جامعه محسوب می‌شوند.

این کارشناس مالیاتی افزود: کف معافیت مالیاتی برای سال آینده همانند سال جاری ۱۰ میلیون تومان در نظر گرفته شده بود درحالی‌که باید میزان حداقل معافیت از مالیات افزایش پیدا کند، از طرف دیگر چنانچه دولت قصد داشته باشد از ناحیه مالیات حقوق به درآمد مالیاتی مشخصی برسد می‌بایست نرخ مالیات بر حقوق را در مورد پلکان‌های بالای درآمدی افزایش داده و نرخ مالیاتی کمتری بر پله‌های پایین‌تر لحاظ کند.

ملک‌زاده با ابراز تأسف از اینکه بخش بزرگی از فعالیت‌های اقتصادی کشور در بخش غیرشفاف مالیاتی انجام می‌شود، تصریح کرد: بنابراین ضرورت دارد تا ضمن شناسایی‌کردن آن‌ها با فرار مالیاتی نیز برخورد صورت گیرد و از سوی دیگر سایر بخش‌هایی که مالیات پرداختی آنها طبق قانون مالیات صحیح نبوده نیز می‌بایست به سمت پرداخت مالیات با نرخ واقعی موجود در قانون حرکت کنند.

این کارشناس مالیاتی با اشاره به معافیت‌های قانون مالیاتی ادامه داد: از طرف دیگر بخشی از مشکلات ساختاری در نظام مالیاتی به‌نظام معافیت‌های قانون مالیاتی مربوط می‌شود و نیاز است تا با کاهش معافیت‌های بی‌شمار نسبت به هدفمند شدن آن‌ها گام‌های مؤثری برداشته شود.

ناهمگونی مالیات بر ارزش‌افزوده با عدالت مالیاتی

وی در مورد مالیات بر ارزش افزوده بیان کرد: در لایحه پیشنهاد شده توسط دولت نرخ مالیات بر ارزش افزوده یا مالیات بر مصرف از ۹ درصد به ۱۰ درصد افزایش یافته در صورتی که این مالیات را مصرف کننده نهایی پرداخت می‌کند، یعنی با وضع این مالیات فشار بیشتری به افراد با درآمد پایین‌تر می‌آید زیرا مالیات بر ارزش افزوده صرفاً به کالا و خدمت تعلق دارد و درآمد افراد مورد بررسی قرار نمی‌گیرد.

ملک‌زاده افزود: البته در رابطه با مالیات بر ارزش افزوده این توجیه وجود دارد که کالاهای اساسی و مورد نیاز مردم از این نوع مالیات معاف هستند و از این ناحیه فشاری به مردم وارد نمی‌شود؛ اما از نگاه عدالت مالیاتی بهتر است فشار یا بار مالیاتی بر مالیات بر ارزش افزوده نباشد.

این کارشناس مالیاتی در پایان تصریح کرد: اگر دولت قصد افزایش درآمدهای مالیاتی داشته باشد نیاز است تا با شفافیت بخش غیرشفاف این دسته را نیز به پرداخت‌کنندگان مالیات اضافه کند و همچنین با تمرکز بر مالیات بر درآمد طبقات بالای درآمدی و ثروتمندان مالیات بیشتری از این قشر دریافت کند.

هر چند رئیس سازمان امور مالیاتی از موافقت رئیس‌جمهور با افزایش سقف معافیت مالیاتی حقوق‌بگیران خبر داده است اما موارد دیگری در لایحه همچون افزایش یک درصدی مالیات بر ارزش افزوده همچنان می‌تواند منجر به افزایش بیشتر تورم در کالاها و خدمات شود؛ با این حال چنانچه رویکرد دولت در راستای تکیه بیشتر بر درآمدهای مالیاتی برای تأمین منابع بودجه کشور همراه با توجه ویژه بخش پنهان و غیرشفاف اقتصاد کشور باشد، اجرای برخی از لوازم و پیش‌نیازهای تحقق این امر همچون تکمیل سامانه مؤدیان و تعریف پایه‌های مالیاتی جدید ضروری به نظر می‌رسد.